

Aristide Tarnagda

Vörös föld

*Kon kaabr daa biideèma huunsu maan
 Kon kaabr daa n'ziidaar maan
 Kon kaabr daa kuupela maan
 Kon kaabr daa wèla maan
 Kon kaabr daa suunmaa taalaa maan
 Kon kaabr daa suunmaa gueenoonmaa
 Koon kaabr daa n'zee huunsu maan
 Kon kaabr daa n'zee maan
 Kon kaabr daa n'naan huunsu maan
 Kon kaabr daa n'naan maan
 Kon kaabr daa duunyaan léo yuunoon maan*

A sírok visszazárulnak
 A szúnyogok leválnak a bórról
 A kutyák portyára indulnak
 A fűvön megcsillan a harmat
 Lassan megelevenednek a hangok
 A hold elhalványul
 Az álmok szertefoszlanak
 Léptek halk nesze
 A mosdótálban csobog a víz
 A seprűnyélre ujjak fonódnak szorosan
 Mekegnek a megriadt kecskék
 Kárárlnak a szétrebbenő tyúkok
 Ordít a szabadba vágyó samár
 Bőgnek a kihajtásra váró tehének

Fröcsög
 fröcsög
 minden fröcsög
 A földet telefröcskölik az árnyak
 Az ég kifröcsköli magából a felkelő napot
 A fák szétfröcskölik a szelet
 A tér hangokat fröcsköl szanaszét
 gyerekhangokat
 fiatalok hangját
 férfihangokat
 nők hangját
*Aa dôctakii baba
 Aa dôctakii n'naan
 Aa dôctakii n'kiièsôr
 I dôctakii n'daanèe*

Testvér
Vörös a föld
Az én földem
A sivatagi szél cserepesre fújja az ajkunkat
Ezért van ezen a vörös földön
annyi szőlőtő
annyi néréfa
annyi jujubafa
annyi karitéfa
annyi harcsa
annyi szardínia
annyi szöcske
annyi gyík
annyi macska
annyi patkány
annyi egér
Az én öröslő földemen
a lányok kakaóvajjal puhítják az ajkukat és a talpukat
a férfiak kölessört és árpasört és kólát isznak
A testvérem arca
ennek a öröslő földnek az arca
A vörös föld arcában a testvérem arcát látom
A vörös föld fáiban a testvérem mosolyát látom
A vörös föld karámjaiban a testvérem szagát érzem
A testvérem elment Franciaországba
Egy reggel
A föld
ez a föld cipeli az egész életemet
ez a föld cipeli minden halottamat
ez a föld fákat, virágokat, hegyeket, folyókat cipel a hátán
ez a föld cipeli a házam, a házainkat
ez a föld cipeli a gyerekkoromat
ez a föld táplált, amikor kisfiú voltam
ez a föld szívta be a nyálam és a vérem, amikor focizás közben elestem
Ebben a földben fogantam
Ez a vörös föld az én földem
A testvérem levelet írt nekem
Esett az eső
Szeretem, amikor eső áztatja ezt a vörös földet
Nem azért, mert olyankor nem süt a nap
nem azért, mert olyankor zöldellnek a fák
nem azért, mert olyankor brekegnek a békák
nem azért, mert olyankor kérészek lepik el az eget
nem azért, mert olyankor virágba borul minden
Szeretem, amikor eső áztatja a földemet
mert eső után az egész testemet valami finom illat járja át
Minden eső után, amely erre a vörös földre hull, az élet illata tölti be a tüdőnket

Amikor eső áztatja a vörös agyagot, a frissesség párolgó szagától felélednek a szünyogok. Megtöltik a házakat, a karámokat, a kutakat, és belénk oltják a váltólázat, elkerülhetetlenül. Hiába enyhe a levegő, a testünk felforrósodik, rázza a remegés. Azokat a fiúgyerekeket, akik még nem kapták el a betegséget, az anyák elküldik citromleveleket, papájaleveleket, mangóleveleket, cédrusleveleket gyűjteni. Aztán az anyák összeválogatják és leforrázzák a különféle leveleket, nekünk pedig meg kell innunk a főzetet, be kell lélegeznünk a gőzét, meg kell benne mosakodnunk. És három nap elteltével visszatér belénk az élet, újra megjelenik arcunkon a mosoly, amelyet a szünyogok megpróbáltak elorozni tőlünk.

Gyerekkoromban, amikor futás vagy focizás közben elestem és lehorzsoltam a lábam, a testvérem lehajolt, fogott egy marék finom homokot, és óvatosan ráhelyezte a sebemre. Néhány nappal később a sebnek nyoma sem volt.

A vörös föld és a testvérem minden bajomat meggyógyította.

Ezen a vörös földű vidéken úgy volt, hogy amikor éhesek voltunk, nem sírtunk, nem kérdeztük, van-e még valami a fazék alján. Amikor éhesek voltunk, a testvérem a szemembe nézett, megfogtuk egymás kezét, és kiszöktünk. És addig mentünk, amíg nem találtunk néhány guáva- és mangófát. A testvérem felmászott, és a guáva- és mangófák tetejéről ledobálta az érett gyümölcsöket, hogy legyen mivel megtömni a hasamat. A természet csillapította az éhségünket. És miután degeszre ettük magunkat, a testvérem a fa tetejéről a karomba vetette magát, én elkaptam, és összekapaszkodva lefutottunk a folyóhoz, amely ott csörgedezett nem messze a guáva- és mangóligetektől. Amikor leértünk a folyópartra, belöktem a testvéremet a vízbe, aztán én is utánamentem, egymás arcába paskoltuk a vizet, és a habok csobogása gyengéden simogatta a bendőnk mélyén lapuló guávákat és mangókat. A játéktól elálmosodtunk, a tekintetünk összetalálkozott, mire a karomba kaptam a testvéremet, kivitem a vízből, és leheveredtünk a parton.

Egy reggel megjelent egy csapat férfi, gépeket hoztak. Aznap reggel a gyerekek arca épp kezdett kipirulni a friss levegőn, ugráltak egyik mangófáról a másikra és egyik karitéfáról a másikra, mint a majmok, szaladtak egyik szöcskétől a másikig és egyik gyíktól a másikig, mint a macskák; aznap reggel, amikor idehozták azt a rengeteg gépet. A kormány megbízásából, legalábbis azok a férfiak ezt mondták. Amikor a testvérem meglátta őket, sírva fakadt, és a többi gyerek is rikoltozni kezdett, mert a gépek megzavarták zakatolásukkal a harmatos reggel megszokott csendjét, hatalmas szelet kavartak; a gépek és a sírás vihara elsodort körülöttünk mindent. Én pedig bosszankodtam, mert nem értettem, hová kerültem, nem tudtam, hová meneküljek ebből a hirtelen támadt zűrzavarból, nem tudtam, mihez kezdjek, amikor azt láttam, hogy a gyerekkoromat épp beletolják a folyóba, mintha csak egy kupac rothadó mangó lenne. Mit lehet tenni, amikor egyik napról a másikra a pofánkba vágnak száz év lemaradást? Amikor a csend annyira felerősödik, hogy szinte beleszakad a dobhártyánk? Kialtozni kezdtem a testvérem és a többi gyerek után, de a gépek zaja maga alá temetett mindent, maga alá temette a vöröslő föld csendjét. Fejvesztve szaladgáltam, hogy összeterelem a testvéremet és a többi gyereket. De a föld már gyászba borult, gyászolta a csendet. A kormány gépei mindent elsöpörtek. Rászóltam a

testvéremre és a többi gyerekre, hogy fogják végre be a szájukat, mert üvöltözéssel itt már nem mennek semmire. Amikor a csend már halott, nincs értelme ordítani.

Amióta a testvérem elment Franciaországba, leveleket küldözget nekem

Leveleket

Leveleket

Leveleket

Félek kibontani a levelét

Félek elolvasni a levelét

A testvérem leveléből nem az eső áztatta vörös föld friss illata árad
hanem porszag

szélszag

fázásszag

köhögésszag

Amióta a testvérem elment

amióta a kormány gépei megérkeztek ide

már csak fázásszag és köhögésszag van

Borús szagok

Nem a karitéfáké

nem a jujubafáké

nem a néréfáké

nem a karámoké

nem a sivatagi szélé

nem a vörös föld illata

nem az életé

nem a halálé

A testvérem ezt írta:

Még mindig Párizsban vagyok

egy bárban

Hideg van

Főleg a foci miatt járnak ide az emberek

Most is épp elég sokan vannak

isznak, meccset néznek

Szoktál még focizni, tesó?

A metró

az Párizsban egy külön világ

föld alatti világ

A kocsik sípolnak

Szeretem a metró zaját

Neked is tetszene

Olyan jó lenne, ha te is hallhatnád a metró zaját

Telefonon megpróbálhatnánk

de persze te nem szeretsz telefonálni

Akartam küldeni egy telefont, de neked nem kellett

Akartam küldeni egy tévét, de nem kellett

Pedig talán engem is láthatnál benne

viszontláthatnál

ha lenne otthon tévé
 És talán én is láthatnálak
 viszontláthatnálak
 ha elfogadtad volna a tévét
 Az emberek metróra szállnak, leszállnak
 Aztán csak lófrálnak
 Párizsban nem nagyon lehet mást csinálni, mint lófrálni
 Magányosan lófrálni
 Kávéházakban, bárókban, a metró folyosóin, az Eiffel-toronynál,
 a Montparnasse-on, Belleville-ben, a Château Rouge környékén...
 A metrómegállókat elárasztó reklámplakátok között
 kint a hidegben
 a dudáló kocsik rengetegében
 a zsaruk célkeresztjében
 Én is lófrálok
 és olyankor veled vagyok
 veletek
 Veled gyalogolok a perzselő napsütésben
 ott vagyok a testedben, amelyet belep a focipályák pora
 ott vagyok a távoli mosolyodban
 ott vagyok a horzsolásaidban, amelyekre nincs, aki vörös földet tegyen
 Együtt ülök veletek a földön, és szürcsölöm a teát
 együtt nézzük a lányokat az utcán
 és röhögve utánuk szólunk
 ráüvöltünk az autópályán átfutni készülő kölykökre
 kártyázunk, malmozunk, dámázunk
 Jön a metró
 a kocsik sípolnak
 Messzire megy
 Párizs valamelyik másik részébe
 de én még maradok egy kicsit
 elücsörgök ebben a bárban, a focirajongók között
 Kértem is magamnak még egy sört
 egy ötödiket
 Ne aggódj
 ez lesz az utolsó
 Elszívok hozzá egy utolsó szál cigit
 Általában nem iszom ennyit
 de ma nincs kedvem visszafogni magam

Hé! A cigi miatt igazán nem piszkálhatsz, miattad szoktam rá. Emlékszel? Titokban kimentünk az okramezőre, vittünk parazsat, és elbújtunk. Letörtünk egy szik-
 kadt termést, és a parázzsal meggyújtottuk. Sűrű fehér füst jött belőle. Megszívtad,
 aztán két-három slukk után odaadtad, hogy én is szívjak bele. És mind a ketten úgy
 köhögtünk, hogy majd beleszakadtunk. Tisztára bevérzett tőle a szemünk...

Most vajon milyen a szemed?

Párizsban rengeteg az üveg, a kirakat, rengeteg a könyv, és az a rengeteg ember folyamatosan abban a rengeteg üvegben, kirakatban és könyvben méregeti magát. Én meg itt ülök egy koszos kis bárban, a focirajongók között, és neked írok, tesó. Sokan vannak, isznak, nézik a meccset. Köhögök. Pont úgy krahácsolok, mint annak idején az okramezőn. Köhögök, tesó. Napról napra egyre erősebben. De ne aggódj! Nincs komoly bajom. Csak nagy néha köpök egy kis vért. De te is tudod, hogy vérrel jól állok. Időnként kiszakad egy-egy apró cafat a tüdőmből, azt löki ki a szervezetem a vérrel. Te is tudod, hogy az ember tüdeje olyan, mint ő maga. Nem fontos. Biztosan a cigi miatt van. De ígérem, ez az utolsó. Nemsokára megint együtt leszünk. Nemsokára. Csak ne áruld el senkinek! Főleg anyának és apának ne! Szeretném, ha meglepetés lenne. Amint hazaértem, mármint a párizsi szobámba, összecsomagolok. Telepakolom a bőröndjeimet. Majd meglátod, mi mindent viszek. Nem felejtettem el semmit. Mindent beszereztem. És amint megérkezem, a kormány és a gépeik hanyatt-homlok fognak menekülni. Nemsokára megint együtt leszünk, tesó. Szeretem ezt a bárt. A focirajongóival együtt. Vége a meccsnek. Az emberek felhajtják az utolsó kortyot a poharuk aljáról. Nem túl boldogok, mert a meccs unalmas volt. Egyik csapat sem lőtt gólt. Az utolsó cigimet majd az utcán szívom el. Megyek a metróhoz. A metró is bepakolom valamelyik bőröndömbe. A sípoló kocsikat. Mindenki kiürítette a poharát. Ideje hazamenni. Én is mindjárt megyek, tesó. Elnézem, ahogy a metró elhúz a másik irányba. Jó lenne utolérni, elkapni, összehajtogatni és betuszkolni a bőröndömbe. Ha a kormány legalább metró építtetne otthon a mindenféle gyárak, plakátállványok, adótornyok, luxusvillák, erőművek, szerelőműhelyek, kanadai, kínai, francia, amerikai nagyüzemek helyett! Az embereknek nem kellene a tűző napon gyalog menniük a munkába. Nem rozoga taligán kellene bevinni a betegeket a kórházba. A nők nem a fejükön cipelnék a rőzsekötegeket, és nem az út szélén szülnének. Nem ütnének el annyi gyereket a terepjárók és Renault-k, és azok a behemót járgányok, amelyek megkeserítik az életünket. De egyet se félj, tesó! Nemsokára ott leszek. Kilépek a bárból. Nagyon hideg van. Záróra. A metrókocsik sem sípolnak már. Most nyomtam el az utolsó cigimet. Alig jár valaki az utcán. Érzem a tüdőmet, a vérembe keveredő cafatokat. Párizs nagyon szép éjszaka. Szép, amikor végre elcsendesedik. Szépek a boltok és a kirakatok. Szép, ahogy megtelik részeg emberekkel. Szép, ahogy a részegen gondtalanul imbolyognak a kövezeten. Szép, ahogy a cigarettafüst elhomályosítja a sötét fellegeket. Párizs gyönyörű, de nem bírom itt tovább. Hadd gyűjtsak rá még egy cigire! Csak amíg hazaérek. Hogy ne legyek annyira egyedül a roskatag tüdőmmel és a véres krahácsolásommal. Kérlek, tesó, hadd gyűjtsak rá még egyre. A bár teljesen kiürült, ma már nincs több foci, a metró is megpihen, szállt az éj, de a tüdőm, a tüdőm, a tüdőm még megvan, és te igazán nem tehetsz nekem szemrehányást, nem prédikálhatsz nekem, mert te is nagyon jól tudod, hogy én nem ezt akartam, tudod jól, hogy eszem ágában sem lett volna magányosan róni a koltési éjszakát a romos tüdőmmel és a véres köpetemmel, ha az a rohadt kormány ki nem száll a rohadt gépeivel; de te is ismered Cheik Hamidou Kane *Kétséges kalandját* és benne a *királyi nagyasszonyt*, aki arra tanít, *hogyan győzhet valaki akkor is, ha nincsen igaza*; és Wolé Soyinka tigrisét, aki nem kérkedik a csíkjával, hanem egyszerűen ráveti magát a zsákmányra; akkor és ott ugrani kellett, én pedig ugrottam, és nem bánom; szóval hagyj engem békén, és csak csináld, amit mondok, ne foglalkozz a tüdőmmel és a vérrel, amit kiöklendek magamból, mert sokkal fontosabb dolgaim

vannak, tesó, hidd el, vannak ezeknél fontosabb dolgok is a földön; csak fogd a bőrdnjemet, meglátod, mindegyik tele lesz pénzzel, lesz bennük elég pénz iskolákra, napelemekre, vízvezetékre, konyhakertre, kórházra, annyi pénz lesz bennük, hogy ettől fogva nincs az a kormány, amelyik ide merne jönni, hogy a beleegyezésünk nélkül feltúrja a földünket. Építsd fel az iskolákat minél hamarabb! Küldj el tanulni minden gyereket! A fiúkat és a lányokat is. Találd ki, milyen jelekkel lehet a nyelvünkön írni. Muszáj, hogy a gyerekek ne csak beszélni, írni is tudjanak ezen a nyelven. Anélkül soha nem fognak tisztelni minket. Tanítsd meg nekik az idegen kormányok nyelvét is. Mert aki nem tud visszabeszélni a betolakodóknak, azt óhatatlanul eltapossák; a többit, a többit már magadtól is tudod, tesó; felejts el mindent, és csináld, amit mondok, mert érzem, hogy a tudásban már nincs elég vér, amit kiköphetnék, túl sokáig szívtam a párizsi utca levegőjét, pihennem kell, tesó; mondjuk, nem is nagyon van más választásom, a kocsmák már mind bezártak, és az eső is mindjárt elered, és amikor esik, csak esik és esik, olyankor nagyon hideg van, hideg, hideg van, csontig hatoló hideg, annyira, hogy szinte fáj; inkább rágyújtok még egyre, hátha az segít, hogy hazavonszoljam valahogy a vacak tudómet és a maradék véretem; és amint belépek az ajtón, fogok egy borítékot, beleteszem a pénzt, és holnap reggel az lesz az első dolgom, hogy feladjam neked. Hadd szívjak el egy utolsót, tesó, csak amíg hazaérek... nem érdekel, hogy köhögök tőle... ez a rohadt köhögés... de ne aggódj, tesó, akkor is megcsinálok... szarok a tudómre, szarok a vérre... nem hagyom magam, bármire kész vagyok a földemért, a testvéremért megteszek bármit... ne törődj velem, tesó, Franciaországban végül valahogy minden elintéződik... kit érdekel az eső és a hideg... sikerülni fog, hiába nem tetszik nekik a képem... egyszer akkor is hazaérek, hiába adja fel a tudóm és hiába köpök vért... hiába süvít a sziréna... ne törődj velem, tesó... itt vagyok a szobámban, a nyálammal leragasztom a borítékot... szirénáznak. Valahol szirénáznak, tesó... Te is hallod a szirénát, tesó? Ne törődj velem... Nemsokára... nemsokára megint ott leszek veled, veletek... hiába süvít a sziréna, hiába hallgat el minden... hiába hallgatsz...

Vörös volt a földem
az én földem
és most ez a föld fekete
testvér

A testvérem lába állandóan piszkos volt a tömérdek kutyaszartól mert a testvérem szeretett mezítláb rohángálni a fűben
A testvérem minden reggel elbújt a bokrok között, onnan leste a vetkőző lányokat mert a lányok minden reggel meztelenre vetkőztek a harmattól megrészegedett fűben belehengergőztek a harmattól megrészegedett fűbe, hogy érezzék a vízcseppek simogatását
De mostanra a testvéremből nem maradt más, csak néhány levél
Rohadjon meg a kormány
Rohadjanak meg a gépek, amelyek pusztá szavakká változtatták a testvéretem távoli szavakká

Üresen kongó szavakká. Olyan szavakká, amelyek fel akarják itatni a lehullott nedveket a földről, de már késő. Mert tudod, tesó, én igazán szeretlek, de ami itt folyik, az már csak a véres végjáték. A Sony elintézte. És ebben a véres végjátékban

a Sonymak köszönhetően minden a földdel lett egyenlő. Lelapult a fű. A föld elhallgattatta a nevetést. Földre borultak a fák. Földre borultak a mezők. A föld maga alá temette a tiszteletet. Földre hulltak az öregek. Földre hulltak a nők. Földbe döngölték a meséinket. Földbe döngölték a táncainkat. A föld beszívta a vért. A föld beszívta a nyelvet. A föld elnyelte a csendet. Mindent elnyelt a föld.

Egyszóval szerinted egy ilyen véres végjátékban mihez kellene kezdenem a pénzzel? Nem tehetek semmit, és nem is akarok tenni semmit, mert te is tudod, te is nagyon jól tudod, hogy egy fecske nem csinál nyarat, te is tudod, hogy a világ halad előre, és ha engem kérdezel, nem is csak úgy komótosan halad, hanem eszeveszett tempóban rohan, tesó, pont úgy, ahogy azon a reggelen te is hanyatt-homlok elrohantál innen. Miért rohantál úgy el, tesó? Miért? Én is rohantam, tesó, de nem el erről a földről, utánad rohantam, téged kerestelek a fák közt, a folyó vizében, aombokon túl, de már a nyomod sem látszott sehol ezen a vöröslő földön. Úgy rohantál, mint ez a világ. Egyenesen a veszedbe. Szerinted mihez kezdhetnék a pénzzel, amikor te nem vagy itt, mert túl messzire futottál? Mihez kezdhetnék veled, amikor itt már minden elveszett? Nem, tesó, nem teszek semmit. Te könnyen beszélsz, mert leléptél, és közben másoktól várod, hogy váltsák meg helyetted a világot. De engem nem érdekel a világ, nem érdekel, hogy a vesztébe rohan. Érted? Érted, tesó? És azt is tudod, hogy nem kellett volna így lennie.

Te is tudod, hogy mi meg akartunk felelni, túlságosan is meg akartunk felelni.

Te is tudod, hogy aznap reggel feltámadt a szél és süvítve magával sodorta a csendet; egy reggel az ég ránk küldött valami viharos szelet, amely gyökerestül tépte ki ebből a vörös földből a csendet; és azóta reggelente nem halljuk a nap kacagását, nem tudunk megmosdani a hajnali harmatban, miután az eső megöntözte a füveket és a fákat; nincs többé harmat, és ahogy felszáradt, veled együtt elapadtak a könnyeink, elapadt a nevetésünk, megállt a szívünk.

Te is tudod, hogy most már nem tehetünk semmit, csak gyászolunk. Mert a kormány így rendelte el. Manapság mindenfelől csak olyanokat hallani, hogy „Halló! Halló! Ciao! Ciao! Igen? Halló! Halló! Puszi! Puszi! Nem hallak jól. Beszélj hangosabban, nagyon zúgnak itt a motorok meg az autók! A fenébe, nincs több egységem, mindjárt megszakad a vonal! Honnan is hívsz? A francba, a francba, a francba! Sajnos nem vagyok itthon, kérem, hagyjon üzenetet. Ne haragudj, mennem kell, erre a buszra már muszáj felszállnom. Szia! Viszlát! Vissza tudnál hívni később? Dolgozom, beszéljünk inkább holnap!” És ezt az egészet a kormány rendelte így, mert a kormány megrázta a fákat, és a gyerekkorunk lepotyogott a földre, és az egész mehet a folyóba, mintha csak egy kupac rothadó mangó lenne.

De te is tudod, hogy az öregeknek már nem lehet befogni a száját

Te is tudod, hogy a nőknek már nincs idejük odafigyelni a gyerekeikre

Te is tudod, hogy a fiataloknak már nincsenek jogaik

Te is tudod, hogy a kormány rendelkezései száz év lemaradást vágtak egyik napról a másikra a pofánkba

Szerinted mit kellene tennem ebben a mindent elsöprő véres végjátékban?

Belefáradtam, hogy a kormány elvesz tőlünk mindent, hogy úgymond a fejlődés jegyében egy csomó dolgot eladhasson nekünk. Mire jó ez a rengeteg zaj, amitől mindannyian csak krákogunk? Mire jó gyászolni a harmatos reggeleket, ha nem nevethetünk, és nem halljuk többé a szívünk dobbanását?...

Vagy te talán meg tudod mondani, tesó, hogy amikor holnap kidugja a nap az orrát a láthatáron, mi következik? Még jobban alávetjük magunkat? Vagy örök álomba szenderülünk? Vagy újabb gépeket kapunk, amelyek ezúttal eltakarítják innen a házainkat és a halottainkat is, mert ennyi föld még nem elég nekik, és mást akarnak telepíteni a nevető szánk, a pislogó szemünk és a harmatos mezőink helyére? Amikor holnap felkel a nap, mire megyek egy olyan testvérral, aki örökre itt hagyott mindent, és csak leveleket küldözget maga helyett, és azt írja, hogy „csodálatosak ezek a hidak és aszfaltozott utak, csodálatos ez a rengeteg antenna és tévé, rekeszekben áll a kóla, igen, ilyen az igazi civilizáció, minden állatira ki van találva. Tessék, itt van millió boríték, benne millió liternyi verítékem ára. Fogd, és folytasd a munkát, állítsd le azokat a gépeket!” De amikor holnap felkel a nap, ki tudja, hogy nem tűnnek-e fel megint újabb emberek a semmiből, nem rontanak-e ránk minden irányból, hogy tönkretegyék az életünket? Mit hoz a holnap? Leveleket? Verítéket, telefont, tévét? Egy olyan nap következik, amikor már fizetni kell a fényért és a vízért is? Egy olyan nap, amikor a perzselő napsütéstől a fiatal lányok legszívesebben levedlenék magukról a bőrüket? Vagy egy olyan, amikor még a csontjainkat is átjárja az eső? Kinek van itt szüksége tiszta vízre? Nem vagyunk piszkosak.

Bármilyen nap jöjjön is, hidd el, engem nem érdekel. Hiába ugatnak mérgesen a kutyák, hiába hagyják magukat ígéretekkkel kifosztani az emberek, hiába menekülnek vagy hullanak el a testvéreim, nem érdekel.

Mert nekem föld kell

Egy darab vörös föld

Egy darab vörös föld tele olyan levelekkel, amelyek gyógyítják a váltólázát

Nekem arc kell

Egy olyan arc, amelyen meglátszik a vörös föld minden repedése

Nekem fű kell tele harmatcseppekkel

Fű, amelyben a testvérem ott hever, és leskelődik a vetkőző lányok után

Én tudok várni

Kivárom az esőt

Várom, hogy az eső eláztassa a földemet, és kimossa belőle a köhögést és a port

Keresek egy majomkenyérfa, hogy fáradtan nekitámaszkodhassak, amíg az én vörös földemen el nem ered az eső

Legszívesebben minden fáradtságomat letenném egy tamarindfa tövébe, és csak nevetnék ezen a rohadt kormányon, ezeken a rohadt gépeken és az egész rohadt fejlődésen

Legszívesebben minden fáradtságomat letenném egy cédrusfa tövébe, és mindenki-nek a pofájába üvölném, hogy nem, nem, nem, én nem kérek belőle

Nem kérek a tévéből

nem kérek a mobiltelefonból

nem kérek a kólából

nem kérek a kínai rizsből
nem kérek a drága rizsből
nem kérek a génmódosításból
nem kérek a McDonald'sból
nem kérek a fekete műanyag szemeteszsákokból az utcán
nem kérek a munkanélküliségből
nem kérek a szétválasztott családokból
nem kérek a nem létező kórházakból
nem kérek a beszerezhetetlen gyógyszerekből
nem kérek a drága iskolákból
nem kérek az üresen kongó egyetemekből
nem kérek az áramszünetből
nem kérek a csőtörésből
nem kérek a kivágott erdőkből
nem kérek az autópályákból
nem kérek a légszennyezettségből
nem kérek az agyontrágyázott földből
nem kérek a mérgezett tengerekből
nem kérek a magánvállalatokból
nem kérek a tönkretett földművesekből
nem kérek a felparcellázott földből
nem kérek a bezsákolt kakaóból

Nem, nem, nem, nem kérek belőle, tesó

Hagyj engem békén az iskoláiddal és a kórházaiddal és a cafatokra hulló tüdőddel és a véres köpeteddel! Hagyj engem békén az álmodozásoddal! Ne gyere vissza, tesó! Maradj csak Párizsban! Bámuld a metrót és hallgasd a kocsik sípolását! Vedeld nyugodtan a sört és bámuld a meccset, csak hagyj engem békén! Ne gyere ide! Ne gyere ide, mert itt nem vár semmi ilyesmi! Maradj Párizsban, tesó! Mert – ahogy mondani szokad – Párizsban valahogy minden elintéződik, Párizsban van minden, itt viszont már nincs semmi, csak a kormány, ami lassan mindenre ráteszi a kezét, mindent elad körülünk, és közben elégedetten durrogatja a pezsgősüvegeket; itt már nincs semmi, csak széles autópályák a mezőink, a házaink és a sírjaink helyén; terepjárók és kínai motorok száguldoznak mindenfelé; mindenki ugyanúgy öltözik, ugyanúgy beszél, ugyanazt eszi, ugyanazt gondolja; egyforma, egyforma, egyforma lett minden; maradj Párizsban, testvér, mert itt az Európai Unió egyfolytában tömi a fejünket a rohadt együttműködési terveivel, a svájciak továbbra is mossák a korrumpált diktátoraink és minisztereink pénzét, a franciák meg állítólag rengeteg segélyt küldenek, amiből mi nem sokat látunk, csak az egyre halmozódó adósságot meg a Peugeot-kat és Renault-kat.

És a sírok újra megnyílnak
A kutyák csaholnak
Az ég megtelik csillagokkal
A tyúkok felrebbennek a háztetőkre
A bárányok bégetése abbamarad

A nap bemenekül a fák mögé
 A fákon levél sem rezzen
 A békák brekegnek
 A távolból hangok hallatszanak
 Mosolyogva feljön a hold
 Tányércsörgés
 Gyerekszuszogás
 Fáradtan elernyedő testek
 Elhaló léptek
 Csak a kutyák csaholnak, csaholnak, csaholnak egyre
 és csak én rohanok, rohanok, rohanok előre
 de nem bírom tovább
 Szarok rád, tesó
 És szarok a kormányra és a gépeire
 És az összes jótékonyági szervezet elmehet a jó kurva anyjába a terepjáróival együtt
 Már csak azt várom, hogy az éjszaka végre leszáll, és a segítségemre siet
 Már csak azt várom, hogy felébredjenek a holtak
 Szeretem a kutyákat, ahogy csaholnak, csak csaholjanak, hadd csaholjanak

Mon tii suugr yè bidèema huunsu maan

Mon tii kabr daa n'ziidarr maan

Mon tii daahan yè kuupèelaa maan

Mon tii paangaa yè wêla maan

Mon tii suugr yè n'zii huusun maan

Mon tii laafii yè n'naan huusun maan

Guèerr yaan, taalèè yaan

Mii guumaan, mii buusuulèè yan...

Molnár Zsófia fordítása

Aristide Tarnagda 1983-ban született Burkina Faso fővárosában, Ouagadougouban. Szociológiai tanulmányai mellett kezdett színházzal foglalkozni. Színészként Jean-Pierre Guingané társulatában figyeltek fel rá először, egészen pontosan 2004-ben, az afrikai frankofón színház jeles képviselőit két-évente felsorakoztató *Récréâtrales* fesztiválon, ahol is megismerkedett a kortárs frankofón színház egyik legjelentősebb alakjával, az elefántcsontparti Koffi Kwahuléval, akinek hatására és biztatására kezdett el írni.

Aristide Tarnagda saját társulatát 2005-ben alapította meg. 2007-ben a Culturesfrance ösztöndíjasaként a rennes-i Théâtre National de Bretagne vendége volt. 2008 óta a limoges-i „Les Francophonies en Limousin” fesztivál rendszeres meghívottja.

A magyar közönség 2013 márciusában találkozhatott vele a Budapesten élő Yazid Lakhouché-nak köszönhetően:

Tarnagda *Mi lenne, ha kinyírnék mindenkit, asszonyom?* című darabját – amely ugyanabban az évben az avignoni fesztivál programján is szerepelt – az afrikai frankofón színház közép-európai népszerűsítését szolgáló, immáron több mint tíz éve létező „Frankolorés” fesztivál mutatta be a szerző rendezésében.

Az itt olvasható, 2011-ben született *Vörös föld* című kettős monológ műfaja nem egykönnyen behatárolható, az mindenesetre bizonyos, hogy színpadi szövegről van szó. Marie-Pierre Bésanger 2012-es rendezésének felújítását 2015 januárjában tűzte műsorára a villeurbanne-i népszínház (Théâtre National Populaire).

Aristide Tarnagda kötetben megjelent színdarabjai:

Il pleut de l'exil – Les larmes du ciel d'août, 2007, Ecritures d'Afrique, Cultures france.

De l'amour au cimetière, coll. Récréâtrales, 2008, Ouagadougou, Les découvertes du Burkina.

Alors, tue-moi. – Les larmes du ciel d'août, coll. Récréâtrales, 2010, Ouagadougou, Les découvertes du Burkina.

Et si je les tuais tous Madame? – Les larmes du ciel d'août, 2013, Lansman, Bruxelles.

Ghána – Elmina: a focipálya és a csónakok (Fotó: Kádár István)